

bebright

accelerating innovation

Bewegen naar een toekomstperspectief voor jongeren en hun ouders

Advies opdrachtformulering voor een 'maatschappelijke dialoog' over het opgroeien van jeugdigen

Certified

Corporation

13/06/23

Inhoudsopgave

INLEIDING

- P. 3 | Een maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen
- P. 4 | Totstandkoming opdrachtformulering

WAAROM

- P. 5-6 | Waarde van een maatschappelijke dialoog

WAT

- P. 7 | Positionering van de maatschappelijke dialoog in de context van lopende ontwikkelingen
- P. 8 | Voorgestelde doelstelling maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen
- P. 9-10 | De maatschappelijke dialoog is een beweging die groeit

HOE

- P. 11-12 | De maatschappelijke dialoog wordt gevoerd in verschillende settings
- P. 13 | Het organiseren van een maatschappelijke dialoog
- P. 14-18 | Voorstel voor een faciliterende structuur
- P. 19-24 | Aanpak

SAMENVATTING

- P. 25 | Samenvattende opdrachtformulering

BIJLAGEN

- P. 27 | Relevante thema's in relatie tot het opgroeien van jeugdigen
- P. 28-43 | Voortbouwen op hetgeen al bestaat
- P. 44 | Dank aan geraadpleegde experts

INLEIDING**Een maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen**

Dit document beschrijft een advies en opdrachtformulering voor de ontwikkeling van een maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen.

De wereld verandert snel. Er zijn vele ontwikkelingen gaande in de wereld van jeugdigen en hun opvoeders. Denk aan de toenemende prestatiedruk, een sterke individualisering en de eigen verantwoordelijkheid die burgers hebben bij het maken van keuzes. Daarnaast bestaan er bredere maatschappelijke trends zoals de toenemende digitalisering, het gebrek aan huisvesting, toenemende financiële onzekerheid door inflatie en studieschulden en klimaatverandering.

Gezien deze trends en ontwikkelingen is opgroeien in de hedendaagse Nederlandse samenleving best een uitdaging. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat jeugdigen steeds vaker aangeven niet te gedijen in de omgeving waarin zij opgroeien*. Deze observaties vragen beter begrip van bestaande belemmeringen en een ander toekomstperspectief om in op te groeien.

De vijfhoek (de vijf partijen die samenwerken aan de hervormingsagenda: het Rijk, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en gemeenten) ziet het initiëren van een maatschappelijke dialoog als mogelijkheid om hier een bijdrage aan te leveren. In de Hervormingsagenda is dan ook afgesproken dat het ministerie van VWS het initiatief zal nemen tot zo'n dialoog.

*Nederlands Jeugd Instituut (NJI), Andere kijk op groeiend jeugdzorggebruik, 2023

Daarom heeft het ministerie laten onderzoeken hoe zo'n dialoog er uit zou kunnen zien, hoe die georganiseerd zou kunnen worden en welke thema's daarin een plek zouden moeten krijgen. Dit advies bevat de resultaten van dat onderzoek, waarin is voortgebouwd op inzichten opgedaan tijdens eerder gevoerde bijeenkomsten met experts en initiatieven zoals de werkgroep Reikwijdte die in aanloop naar de Hervormingsagenda werk in dit kader werk verricht heeft.

Eén van de belangrijkste uitgangspunten voor een maatschappelijke dialoog zoals die uit het onderzoek naar voren komen is dat er aangesloten wordt bij hetgeen al gaande is. Geadviseerd wordt bestaande initiatieven te verbinden en/of te versterken en alleen nieuwe activiteiten te initiëren als bepaalde thema's en/of doelgroepen onderbelicht zijn. Zo wordt maximaal gebruik gemaakt van de veranderkracht in de maatschappij.

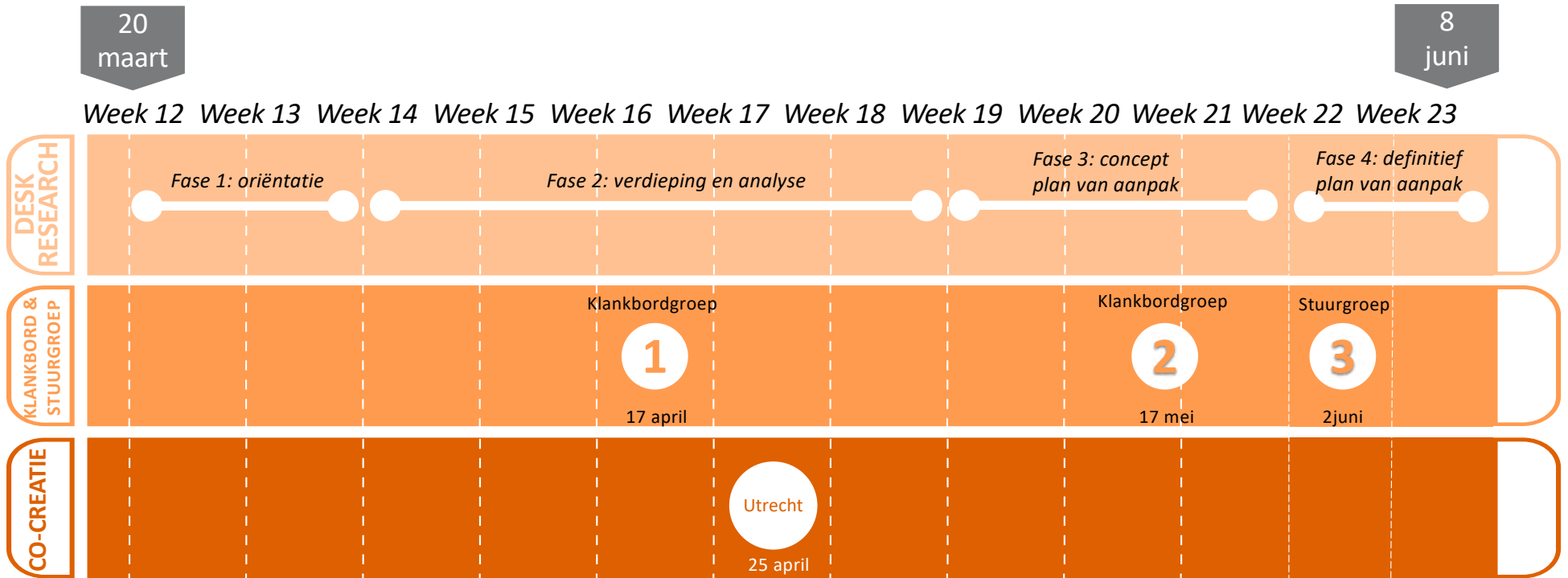
Daarnaast is het relevant dat de dialoog plaatsvindt in de verschillende leefwerelden: met een primaire focus op de directe leefomgeving (fysiek en online) van jeugdigen en hun ouders. Door inzichten uit verschillende leefwerelden met elkaar te verbinden, kan handelingsperspectief ontwikkeld worden op verschillende (beleids-)terreinen om de dialoog daadwerkelijk bij te laten dragen aan een ander toekomstperspectief.

Een op deze wijze vormgegeven dialoog is een meerjarig proces dat in zijn organisatievorm ruimte moet bieden aan betrokkenheid van veel partijen en belangrijke zeggingskracht biedt jongeren, hun opvoeders en degenen die hen daarin steunen.

INLEIDING

Dit document is het resultaat van een vooronderzoek bestaande uit analyse van bestaande dialogen/initiatieven, expertraadpleging, een co-creatie bijeenkomst en klankbordgroep bijeenkomsten

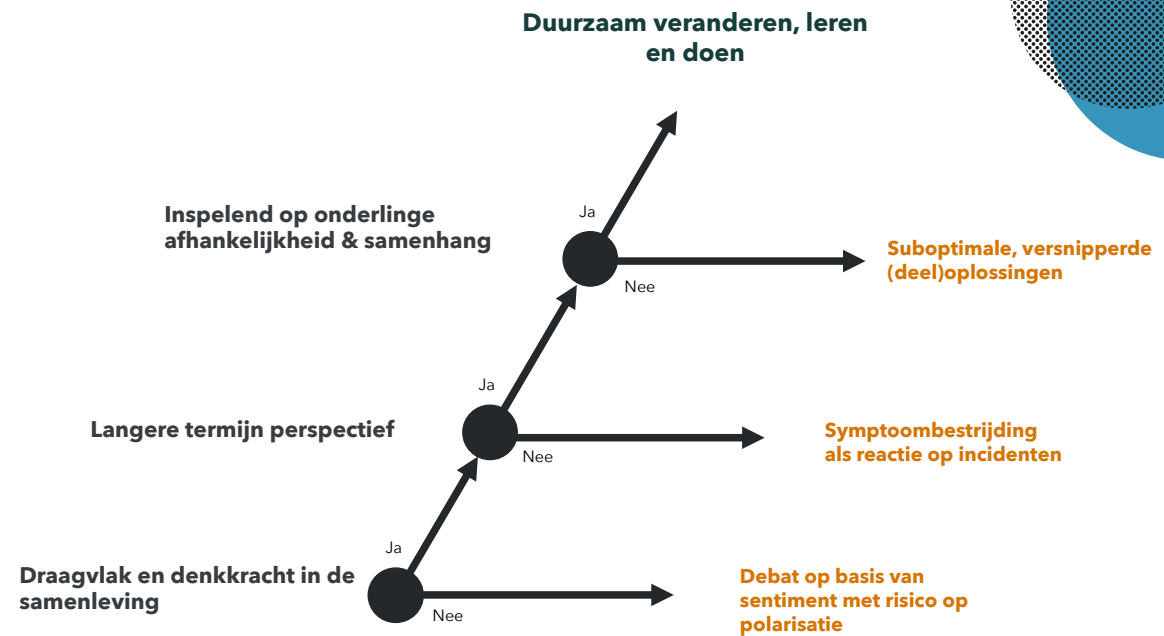
Dit document is ontwikkeld op basis van een analyse, uitgevoerd naar bestaande initiatieven en dialogen, een co-creatie bijeenkomst voor ±200 burgers en verschillende gesprekken met experts. Daarnaast is voor de totstandkoming van dit document een klankbordgroep ingesteld die twee keer digitaal bijeen is gekomen in de periode april-mei 2023 en is input opgehaald bij de stuurgroep van de Hervormingsagenda Jeugd. Naast tweewekelijkse afstemming met het projectteam (VWS en BeBright), zijn er twee tussentijdse updates gegeven aan de directie Jeugd van het Ministerie van VWS.

WAAROM

Waarde van een maatschappelijke dialoog

- Een dialoog is een bijzonder soort gesprek. In een dialoog is het niet de bedoeling om te winnen, zoals bij een discussie of een debat. Het is de bedoeling om samen tot iets nieuws te komen. In een dialoog geldt het principe van de wederkerigheid: Het doel is pas gehaald als dat voor alle betrokken partijen geldt. Elke mening, hoe controversieel ook, kent redelijke aspecten die kunnen bijdragen aan een nieuwe oplossing. Een dialoog gaat daarnaar op zoek.*
- Een maatschappelijke dialoog is essentieel als draagvlak en denkkraft gewenst is voor keuzes en afwegingen ten aanzien van complexe vraagstukken die veel mensen raken en vragen om een langere termijnperspectief om tot echt duurzame en toekomstbestendige oplossingen te komen.
- Een maatschappelijke dialoog is een eerste stap om (andersdenkende) mensen en partijen (weer) met elkaar in verbinding te brengen. Het gaat hier om samen nadenken en samen op zoek gaan naar verborgen aannames, waarden en behoeften. En van daaruit naar (gezamenlijk) perspectief en oplossingen voor de onderliggende vraagstukken. Op deze manier draagt de dialoog bij aan duurzaam veranderen, leren en doen.

*www.centrumvoordialoog.nl

WAAROM

Maatschappelijke dialoog draait om het voeren van het gesprek in de maatschappij, op alle lagen. Van burgers tot organisaties en overheden

- De wens is om een dialoog vorm te geven rondom het opgroeien van jongeren in de huidige samenleving
- Een gesprek dat jeugdigen en hun ouders idealiter inzicht geeft in hun persoonlijke en collectieve behoeften en waarden en hoe zij deze als samenleving kunnen nastreven
- Een gesprek dat alle andere betrokken stakeholders bewust maakt over wat zij anders of beter kunnen doen om bij te dragen aan dat collectieve toekomstperspectief
- Een toekomstperspectief dat gestalte krijgt in de invulling van de "Big Five" voor jeugdigen en gezinnen: sociale context, wonen, bestaanszekerheid, versterken van ouderschap en welzijn
- In de gedachte: als het onderwerp niet op de juiste plekken wordt besproken, kunnen we er ook niet naar handelen.

We werken aan een opdrachtformulering hoe we dit gesprek kunnen voeren en voeren. Op een manier die er toe leidt dat er, indien zinvol, actie wordt ondernomen door burgers, organisaties en overheden.

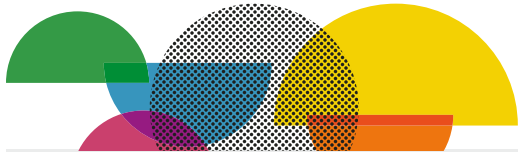
En waarbij we aansluiten bij en voortbouwen op de energie en programma's, kanalen en dienstverlening die er al is.

WAT

Positionering van de maatschappelijke dialoog in de context van lopende ontwikkelingen en samenwerkende partijen

- De eerste afspraak ter realisatie van de eerste opgave uit de Hervormingsagenda Jeugd, gericht op de toegankelijkheid van jeugdhulp voor de meest kwetsbaren, luidt: “we voeren een maatschappelijke dialoog over normaliseren en versterken van het gewone leven”
- Daarmee is een maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen onlosmakelijk verbonden met deze Hervormingsagenda
- Tegelijkertijd zal deze dialoog om succesvol te zijn los moeten komen van de Hervormingsagenda om het hoofd te bieden aan de dilemma’s die hierin een rol spelen, zoals:
 - Hoe adresseer je belemmeringen en knelpunten in dat “gewone” leven zonder (nog meer) te problematiseren, te stigmatiseren of ze te negeren?
 - Hoe voer je een dialoog die bijdraagt dat jeugdigen minder hulp nodig hebben zonder dat streven leidend te maken in de ontwikkeling van de dialoog?
 - Hoe ga je om met eventuele (gepercipieerde) tegenstellingen tussen behoeften en waarden zoals die uit de dialoog naar voren komen en maatregelen uit de Hervormingsagenda?
- Daarnaast is het van belang dat de maatschappelijke dialoog zich goed verhoudt tot, goed aansluit bij en zo mogelijk aanvullend is op andere ontwikkelingen, zoals:
 - Gevraagd advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving
 - Maatregelen ter bevordering positie van jongeren (kamerbrief)
 - De aanpak “Mentale gezondheid: van ons allemaal”
 - Alle lopende initiatieven, lokaal, regionaal en landelijk, breed en specifiek etc die ook beogen bij te dragen aan een perspectiefrijke leefomgeving voor jeugdigen en hun ouders (zie bijlage)
- Een waardevolle dialoog die hierin zijn weg vindt, lijkt niet als één integrale aanpak in één keer te ontwerpen maar zal veel meer geleidelijk door wisselende (leer-)ervaringen haar weg zoeken in een groeiende beweging naar meer samenhang, onderlinge versterking, en groter bereik
- Deze “ongebonden verbinding” vraagt van betrokken partijen variatie en flexibiliteit in perspectief, rol en bijdrage en een groeiend onderling vertrouwen dat de onderliggende gemeenschappelijke ambitie en intentie overstijgend is aan de individuele belangen

Voeden en voeren van een constructieve dialoog over het opgroeien van jongeren in de huidige samenleving binnen en tussen alle lagen van de samenleving resulterend in:

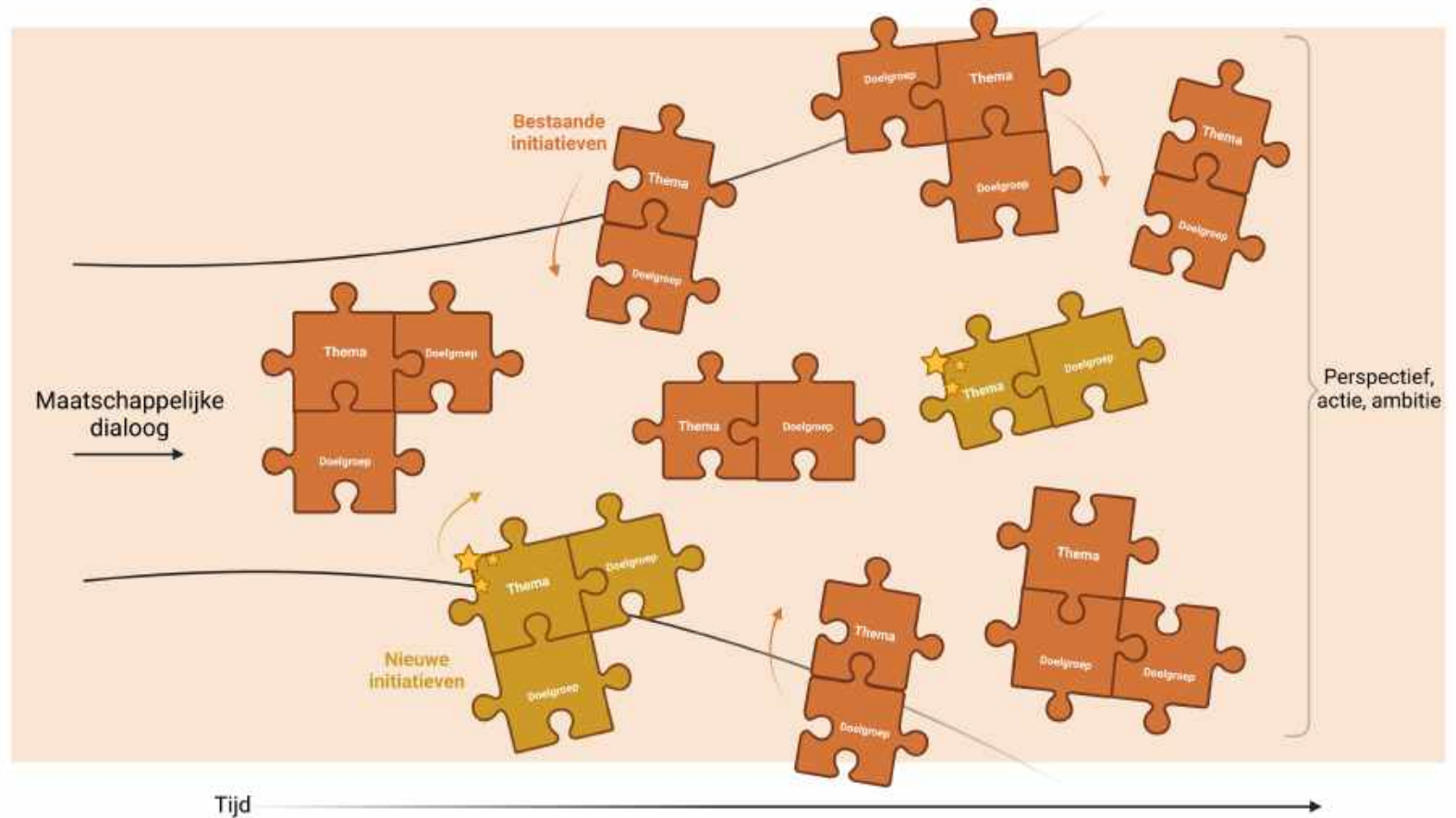
- Een toekomstperspectief voor jongeren en hun ouders dat aansluit bij de veranderende behoeften en waarden van mensen in de samenleving
- Gezamenlijk begrip van belemmeringen bij het opgroeien in de huidige maatschappij en de oorzaken en oplossingen daarvan in de context van dat toekomstperspectief
- Vertaling van relevante thema's die hieruit voortvloeien naar collectieve ambities, (beleids-)acties en kortere termijn handelingsperspectief om met deze problemen om te kunnen gaan

WAT

De maatschappelijke dialoog is een beweging die groeit doordat bestaande initiatieven verbonden en versterkt worden en soms nieuwe initiatieven toegevoegd worden aan de dialoog

- De maatschappelijke dialoog begint klein, met bijvoorbeeld inzet op één thema en een aantal doelgroepen
- De dialoog is een beweging die groeit en waarbij steeds meer thema's aandacht vragen en krijgen
- Door bestaande initiatieven te verbinden aan die dialoog en mee uit te dragen leren initiatieven van elkaar
- Ook kunnen nieuwe initiatieven ontwikkeld worden, waar nodig
- Inzet op dialoog over al deze verschillende thema's en doelgroepen resulteert in perspectief, actie en ambitie

WAT

De maatschappelijke dialoog werkt toe naar een gedeeld toekomstperspectief. Onderwerpen als prestatiedruk en sociale media zijn belangrijk om in positieve zin te adresseren

- In deze maatschappelijke dialoog staan de behoeften, waarden en het gedeelde toekomstperspectief van jongeren en ouders centraal. Het is van belang dat de dialoog hieraan aandacht besteedt op verschillende thema's. Belangrijk daarbij zijn thema's die door jongeren en opvoeders genoemd worden als oorzaken van gevoelens van bijvoorbeeld angst, stress en eenzaamheid
- Naar thema's die het opgroeien van jongeren beïnvloeden, is al veel onderzoek gedaan. Zowel uit onderzoek, eerdere bijeenkomsten als tijdens bijeenkomsten in dit onderzoek is een aantal steeds terugkerende thema's te herkennen (zie bijlage 1)
- In deze thema's is vaak direct het probleem benoemd. In een dialoog over de toekomst, zou die toekomst centraal moeten staan. Dit vraagt om een herformulering van de dialoogthema's, zonder die problemen te bagatelliseren. Daarom is het voorstel om in de maatschappelijke dialoog aandacht te geven aan de dialoogthema's vanuit dit meer positieve perspectief zoals hiernaast in eerste voorzet geschetst.
- Gezien het belang van het onderwerp is het niet verrassend dat er al veel gebeurt in de samenleving op deze thema's. Bijlage 2 geeft een overzicht van initiatieven die zich op een bepaalde manier bezighouden met dialoogvoering over thema's die belangrijk zijn bij opgroeien.

Dialoogthema's

- **Beter een goede buur dan een online vriend**
 - Hoe blijven we ook fysiek met elkaar verbonden?
- **Online omgangsvormen**
 - Hoe gaan we online om met elkaar?
- **Iedereen heeft talent**
 - Hoe waarderen we talent van de ander en van onszelf?
- **Opgroeimaatjes**
 - Hoe kunnen we samen opgroeien en opvoeden?
- **Omarm het (on)gewone**
 - Hoe kunnen elkaar en onszelf laten inzien dat niet iedere afwijking van het gemiddelde een (medisch) probleem is?
- **De toekomst begint vandaag**
 - Hoe kunnen we onszelf zekerder voelen richting de toekomst?

Kijkende naar het overzicht met initiatieven (bijlage 2) lijkt een thema dat raakt aan sociale media (online omgangsvormen) het meest voor de hand liggend als eerste thema om dialoog op te initiëren, omdat dit thema mogelijk wat onderbelicht is. Sociale media wordt wel ingezet om de dialoog te voeren, maar het gesprek over de rol van sociale media en hoe hiermee om te gaan, lijkt onvoldoende gevoerd te worden. Dat is opvallend, gezien het feit dat een veelvuldig genoemd belangrijk onderwerp is, bijvoorbeeld ook tijdens de co-creatie bijeenkomst op 25 april 2023. Een andere mogelijke optie is om eerst bestaande initiatieven te verbinden en versterken die zich bezighouden met het bieden van informele opgroei en opvoedhulp (Opgroeimaatjes), in lijn met de missie van Alliantie laagdrempelige inloopmogelijkheden. Reden hiervoor is dat hier momenteel veel aan gedaan lijkt te worden en er dus veel energie op zit, en de functie van het verbinden en versterken goed uitgedragen kan worden zonder meteen "weer iets nieuws" te beginnen

HOE
Settings

Om iedereen te laten participeren, voedt een dialoog het gesprek in de belangrijkste settings: *de directe leefomgeving, de virtuele (online) omgeving, de beleids- en regelomgeving en de publieke omgeving*

Voor een maatschappelijk dialoog over het opgroeien van jongeren zijn perspectieven van alle burgers, professionals en andere stakeholders nodig.

Daarom is het van belang om dit onderwerp in verschillende settings te (laten) bespreken, te voeden, met interactie daartussen:

- *De directe leefomgeving*: bij mensen thuis, maar ook op straat, in het buurtcafé, op school en bij de sportclub.
- *De virtuele (online) omgeving*: van sociale media en digitale platforms, tot aan games
- *De beleids- en regelomgeving*: van directies in (welzijns, zorg & overheids)organisaties tot medewerkers op de werkvloer of een burgerinitiatief met grootse plannen
- *De publieke omgeving*: van bijvoorbeeld een talkshow, populaire online kanalen van bijvoorbeeld influencers, een radioprogramma of een podcast reeks ter ondersteuning van het gesprek aan de andere tafels

Hierbij is het vooral van belang om het gesprek in de directe fysieke en online leefomgeving te voeren op een inclusieve manier die aansluit bij de diversiteit aan mensen in de maatschappij. Voorbeelden van specifieke doelgroepen die tijdens de verschillende bijeenkomsten regelmatig genoemd zijn als ondervertegenwoordigd in de huidige initiatieven, zijn jeugdigen met chronisch ziekten en jongere kinderen. Andere omgevingen kunnen immers pas anticiperen en (handelings)perspectief bieden als duidelijk is wat er gaande is in de directe leefomgeving.

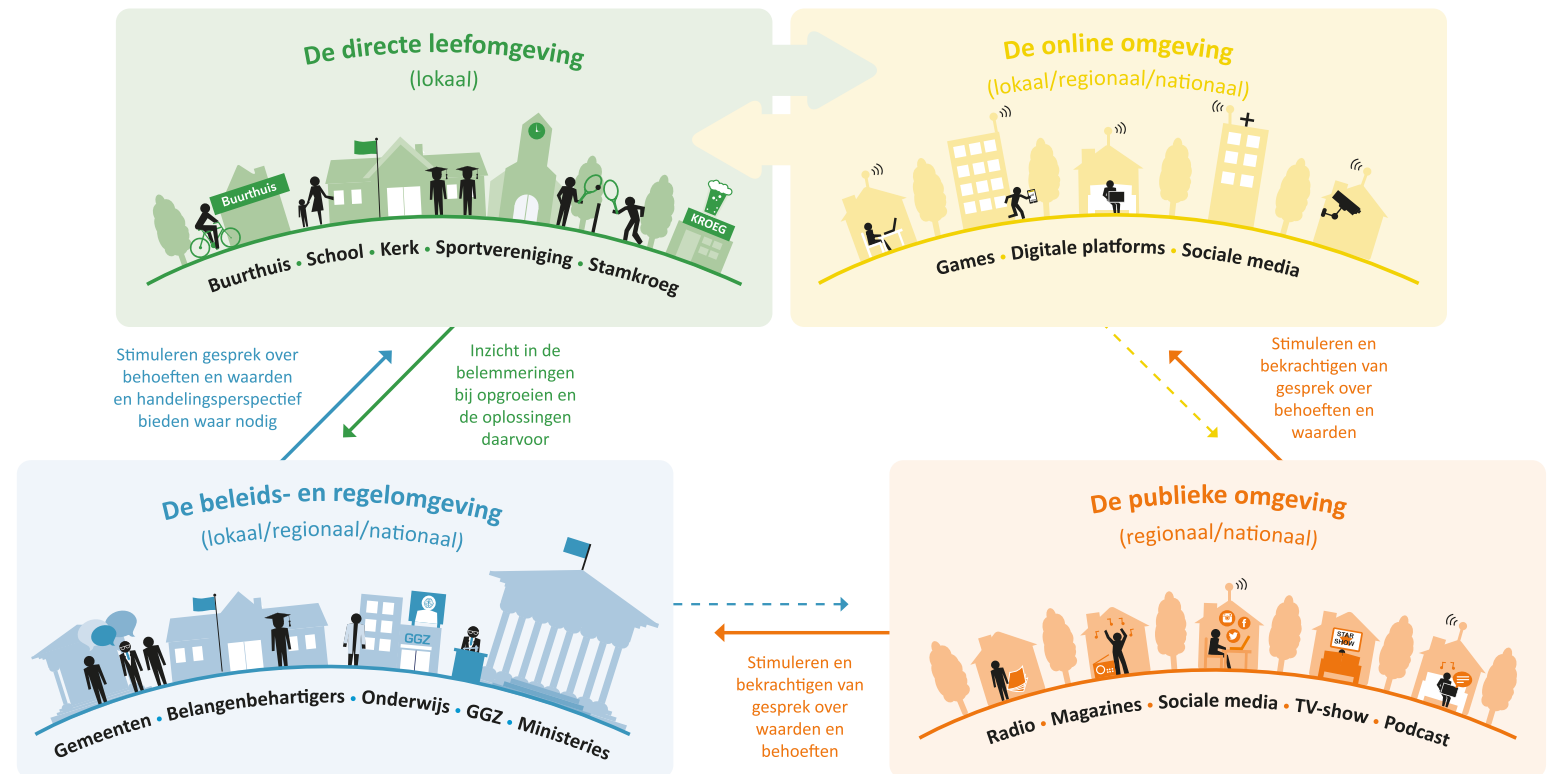

HOE
Settings

De verschillende omgevingen worden gevoed om het goede gesprek te kunnen voeren, als een beweging die zich langzaam verspreidt vanuit bestaande initiatieven en partijen

Uitgangspunten:

- De leefwerelden stimuleren elkaar om de dialoog te voeren door de content die zij maken en verspreiden. Waar nodig worden zij gevoed met content vanuit de initiatiefnemers
- De directe fysieke en online leefomgevingen staan centraal. Het is belangrijk aan te sluiten bij behoeften en waarden van mensen in deze omgevingen
- Door een beter begrip over belemmeringen in het opgroeien van jongeren in deze leefwerelden kan gepast handelingsperspectief geboden worden. Dit handelingsperspectief kan ontstaan vanuit de directe fysieke of online leefomgevingen zelf, of vanuit de beleids- en regelomgeving
- De publieke leefwereld is ondersteunend aan de andere leefwerelden

HOE
Organiseren

Het organiseren van de maatschappelijke dialoog gaat over het voeden van het gesprek in de maatschappij in alle mogelijke leefomgevingen

Versterken en versnellen

- Zowel op lokaal, regionaal als nationaal niveau zijn er al veel initiatieven ontwikkeld, en kanalen en content beschikbaar
- Een goed opgezette maatschappelijke dialoog versterkt en versnelt deze initiatieven

Samenwerken

- De maatschappelijke dialoog sluit aan bij die (private en publieke) partijen die reeds in contact staan met groepen in de samenleving en die de dialoog kunnen faciliteren en steun kunnen bieden waar nodig

Initiëren

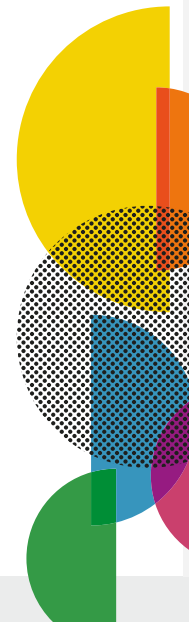
- Sommige thema's zullen onderbelicht zijn en sommige doelgroepen zullen met huidige middelen niet bereikt worden
- Indien dit het geval is, neemt de maatschappelijke dialoog het initiatief

Organiseren

- Een goede faciliterende structuur is gewenst om de maatschappelijke dialoog op deze wijze te organiseren

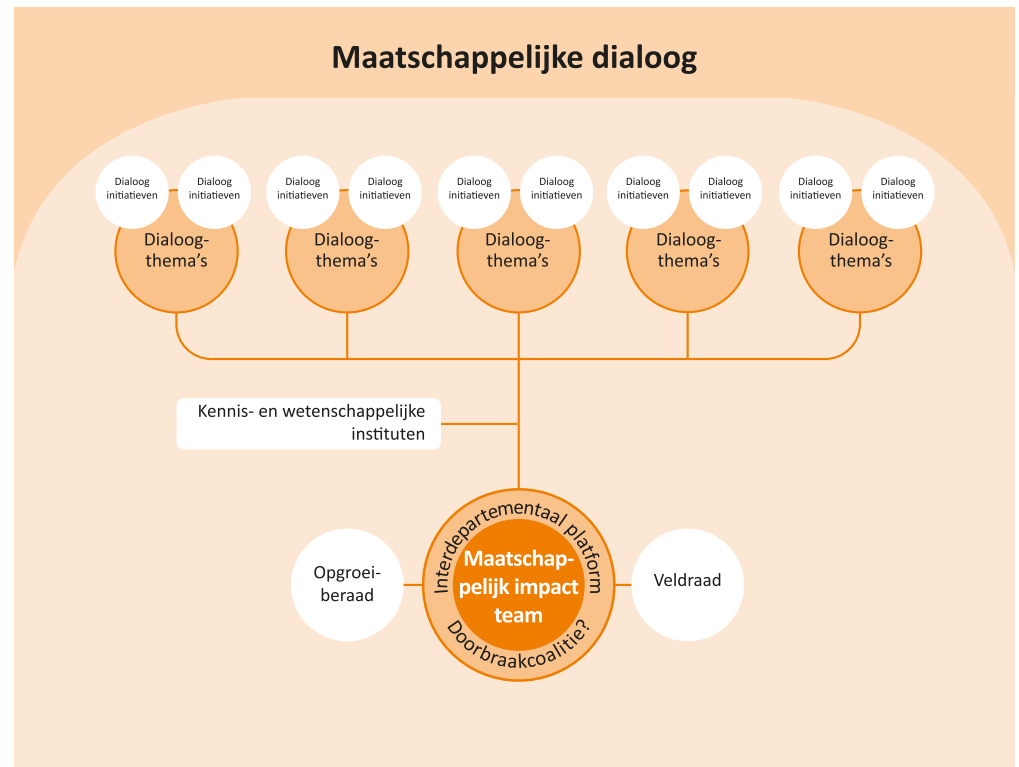
Belangrijke aspecten bij het ontwikkelen van een maatschappelijke dialoog op basis van onderzoek, interviews en deskresearch:

- Sluit vooral aan bij het zelf creërend vermogen en zelforganisatie in de samenleving
- Is een meerjarig proces
- Behoeft een diversiteit in benaderingen, boodschap en gekozen kanalen. Voor het grote publiek en de kleinere (sub) culturen
- Bewustwording alleen is onvoldoende
- Zorgt voor handelingsperspectief
- Heeft een positief frame zonder de uitdagingen te ontkennen. Angst is geen goede basis voor handelen maar een eenzijdig positief beeld resulteert in wantrouwen en cynisme
- Zet gezamenlijk in op onderwerpen waar vele partijen aan willen werken, maar waarvan niet maar één of enkele partijen 'eigenaar' zijn
- Spreekt alle burgers aan, niet alleen direct betrokkenen op hun eigen verantwoordelijkheid

Voorstel voor een faciliterende structuur

- We schetsen hier de opzet en werking van een faciliterende structuur zoals die vorm zou kunnen krijgen als separaat opgezet initiatief. Gezien de samenhang met andere ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda waar mogelijk vergelijkbare structuren opportuun zijn, lijkt stroomlijnen daarvan met deze ontwikkelingen zinvol
- Kern van een faciliterende structuur is een klein team (maatschappelijk impact team) dat gesteund wordt door enerzijds een richtinggevend opgroeiberaad van jongeren, opvoeders en professionals en anderzijds een toetsende veldraad van betrokken partijen in de samenleving
- Er bestaat een hechte verbinding met een interdepartementaal platform dat op basis van uitkomsten van de dialoog mogelijke beleids(advies)en in gang kan zetten
- Het maatschappelijk impact team heeft de mogelijkheden en middelen om rondom diverse thema's gedurende langere tijd
 - bestaande initiatieven te verbinden en te versterken en nieuwe initiatieven te ontplooiën
 - een opgroeiberaad en veldraad te faciliteren
 - gebruik te maken van kennis- en wetenschappelijke instituten
- Middelen kunnen publiek of gecombineerd publiek/privaat zijn
- De structuur kan ondergebracht worden bij één organisatie die als penvoerder optreedt, maar gegeven het grote aantal betrokken partijen zou ook gedacht kunnen worden aan een aparte juridische entiteit (b.v. een stichting).

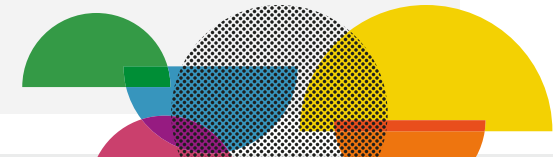

Maatschappelijk Impact Team:

- Bestaat uit een kleine groep van **mensen “met last maar zonder ruggespraak” met invloed en uitvoeringskracht in het veld**, bij voorkeur met een mix van publieke en private achtergrond, ondersteund door een uitvoeringsorganisatie waar nodig
- Biedt een **platform** voor het verzamelen, inbrengen, uitwisselen en uitdragen van initiatieven uit de samenleving
- Geeft **vorm** aan de dialoog door het agenderen, stimuleren, structureren en monitoren van de voortgang van de maatschappelijke dialoog in de samenleving, het opstarten van initiatieven en het verbinden van (uitvoerende en/of financierende) partijen
- **Ondersteunt** de dialoog door het ontsluiten en uitdragen van de resultaten van de dialoog, het signaleren van knelpunten en oplossingen daarvoor in de uitvoering en het inhoudelijk en procesmatig organiseren van bijeenkomsten met betrokken gremia
- Zorgt voor balans in daadkracht en draagvlak van de beweging
- Hanteert een brede maatschappelijke blik met een langere termijnperspectief en is gericht op maximale impact

Opgroeiberaad

- Bestaat uit een in de loop van de tijd **wisselende representatieve en onafhankelijke groep van jongeren, ouders en professionals** met gemengde achtergrond
- Geeft **richting** aan de dialoog door het inbrengen, toetsen en bekrachtigen van initiatieven en uitkomsten
- Geeft **voeding** aan gewenste veranderingen in de samenleving door het goed geïnformeerd formuleren van bindende voorstellen aan het Impact Team, en adviezen aan het Interdepartementaal Platform en de Veldraad op basis van vooraf gedefinieerd mandaat ten aanzien van de betekenis van die adviezen
- Kent een werkwijze die gekenmerkt wordt door een hoog informatieniveau, een zo goed mogelijke afspiegeling van de samenleving, een hoge intensiteit van participatie en een inclusieve besluitvorming
- Wordt gefaciliteerd door het Impact Team
- Indicatie 3-4 bijeenkomsten per jaar

Veldraad

- Bestaat uit een (bestuurlijke) afvaardiging van **alle partijen uit het maatschappelijk veld die een bijdrage willen leveren** aan de maatschappelijke dialoog. Deelname is op basis van niet vrijblijvende vrijwilligheid
- **Ondersteunt** de maatschappelijke dialoog door het inbrengen, toetsen en bekrachtigen van initiatieven en uitkomsten
- Geeft **uitvoering** aan de dialoog door het informeren en mobiliseren van de eigen achterban voor initiatieven, adviezen en uitkomsten van de dialoog
- Wordt gefaciliteerd door het Impact Team
- Indicatie: 3-4 bijeenkomsten per jaar

Kennis en wetenschappelijke instituten

- **Ondersteunen** de maatschappelijke dialoog met kennis, inzichten, adviezen en onderzoeken gerelateerd aan de thema's die in de dialoog geadresseerd worden

Interdepartementaal platform

- Bestaat uit **vertegenwoordigers van relevante ministeries** (VWS, OCW, BiZa, EZ, SZW, ..) die verantwoordelijk zijn voor beleidsvorming op thema's uit de maatschappelijke dialoog
- Geeft **opvolging** aan de maatschappelijke dialoog door het omzetten van initiatieven en uitkomsten van de dialoog in beleids-(adviezen)
- Optioneel is het verlenen van mandaat om beleidsmaatregelen te realiseren en/of het verbreden/verbinden van het platform met de uitvoeringsstructuur van de Hervormingsagenda

De rol van het Ministerie van VWS in de faciliterende structuur

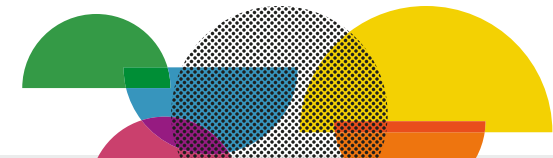
Vanuit het uitgangspunt dat de maatschappelijke dialoog in, voor en door de maatschappij wordt gevoerd, adviseren we het ministerie een rol op enige afstand. Deze rol onderstreept betrokkenheid en belang maar geeft ruimte aan een brede maatschappelijke invulling. Concreet zou dat betekenen:

- Initiator van de dialoog door het (laten) inrichten van deze faciliterende structuur en het geven van een aanzet tot uitvoering
- (mede-)financier (voorkeur als subsidieverstrekker, geen opdrachtgeverschap) van de faciliterende structuur en uitvoering van de dialoog (tijdelijk, incidenteel en/of structureel)
- Deelnemer interdepartementaal platform en van daaruit een actieve rol in het overnemen van adviezen richting beleid(-acties)

Interactiepatroon tussen de verschillende onderdelen van de faciliterende structuur

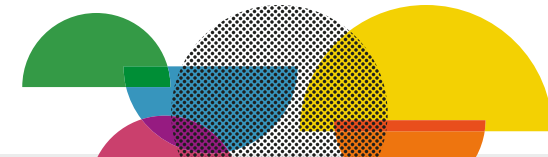
	Naar Impact Team	Naar Opgroeiberaad	Naar Veldraad	Naar Interdepartementaal platform
Leesrichting →				
Van Impact Team		Voorstellen voor thema's en/of doelgroepen ter keuze/goedkeuring; uitwerking van initiatieven en voorstellen van het opgroeiberaad	Voorstellen voor thema's en of doelgroepen ter toetsing; Verzoeken om thema aanpak uit te zetten onder de achterban	Resultaten van en signalen uit de dialoog en voorstellen/adviezen naar aanleiding van deze resultaten en signalen voor mogelijke beleidsacties
Van Opgroeiberaad	Bindende Initiatieven, voorstellen en keuze uit voorstellen van het impact team over thema's en/of doelgroepen		Uitwisseling ervaringen, ideeën en suggesties	Adviezen en voorstellen voor mogelijke beleidsacties of aanpassingen op basis van dialooguitkomsten
Van Veldraad	Adviezen ten aanzien van thema's en/of doelgroepen, toets op voorstellen voor te initiëren thema aanpakken	Uitwisseling ervaringen, ideeën en suggesties		
Van Interdepartementaal platform	Feedback over resultaten, signalen en voorstellen/adviezen	Adviesvragen ten aanzien van mogelijke beleidsacties		

N.B. Interactie tussen veldraad en interdepartementaal platform wordt hier niet benoemd. Aanname hierbij is dat deze interactie al ruim voldoende geborgd is in alle andere trajecten, zoals bijvoorbeeld de Hervormingsagenda, en niet nog eens separaat vormgegeven hoeft te worden. Het eventueel aansluiten van deze faciliterende structuur bij deze andere trajecten vraagt herziening van deze interacties.

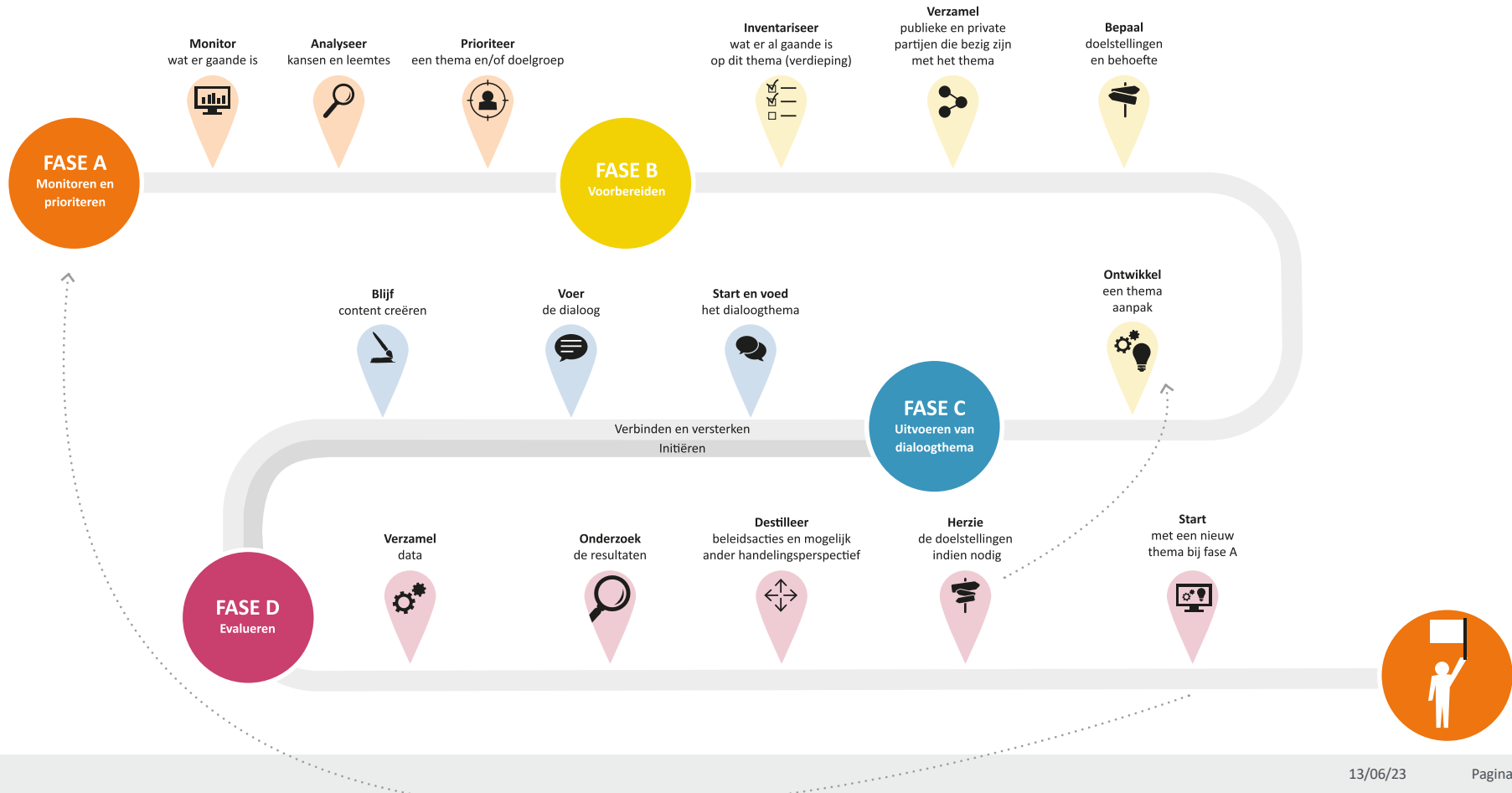
Overwegingen en mogelijke ontwikkelingen in mandaat van de beschreven onderdelen

- Goed functioneren van de geschetste structuur staat of valt met heldere verwachtingen over en weer ten aanzien van zeggingskracht en mandaat
- In de driehoek impact team, opgroeierraad en veldraad ligt het primaat voor het maken van keuzes over thema's, doelgroepen en aanpak bij het richtinggevend opgroeierraad waarbij de veldraad toetsend is en het impactteam signalerend, voorbereidend en uitvoerend
- Ten aanzien van de interactie met het interdepartementaal platform is de mate waarin voorstellen en adviezen richting dit platform als meer of minder bindend worden beschouwd een (politieke) keuze
- Het opgroeierraad kan richting interdepartementaal platform de functie hebben van klankbordgroep, adviesraad of burgerberaad
 - In de functie van klankbordgroep ligt de vrijheid en verantwoordelijkheid voor het omgaan met verkregen adviezen volledig bij het platform
 - In de functie van adviesraad ligt er de verplichting bij het platform een weloverwogen reactie te geven, maar blijft de verantwoordelijkheid voor het omgaan met die adviezen bij het platform. Gevarieerd kan worden met de mate van zwaarwegendheid van de adviezen
 - In de functie van burgerberaad ligt er een verplichting om keuzes van het beraad ook daadwerkelijk om te zetten in beleid.
- Ook ten aanzien van het functioneren van het interdepartementale platform kan verschillende zwaarte worden toegekend. Hierbij kan gedacht worden aan een functie als werkgroep, stuurgroep of doorbraakcoalitie
 - Als werkgroep worden adviezen besproken en nemen de leden die vervolgens mee naar de eigen departementen waar ze verder beoordeeld worden
 - Als stuurgroep worden aan de departementen (bindende) adviezen gegeven ten aanzien van de voorstellen
 - Als doorbraakcoalitie bestaat er de mogelijkheid zelf beleid te formuleren en te initiëren
- Het vormgeven van de interacties tussen de groepen vergt een zorgvuldig proces, zeker naarmate keuzes gemaakt worden voor zwaardere mandaten, waarbij vanzelfsprekend ook staatsrechtelijke principes in acht genomen blijven worden. Er zou ook gedacht kunnen worden aan een ontwikkelingsproces waarbinnen geleidelijk geëxperimenteerd wordt met zwaardere vormen van mandaat.

HOE
Aanpak

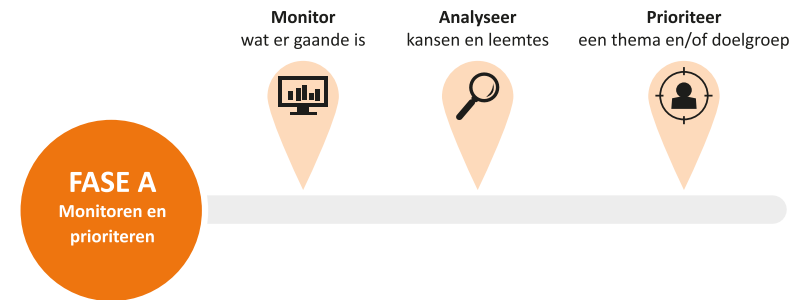
De aanpak is cyclisch en bestaat uit 4 fasen. Er kunnen meerdere cycli tegelijk ingezet worden voor verschillende thema's en doelgroepen

Fase A – monitoren en prioriteren | Op basis van inzicht in bestaande behoeften en initiatieven worden thema's en doelgroepen geselecteerd

Hieronder staan de stappen beschreven om te komen tot een prioritering van een thema voor de maatschappelijke dialoog.

- **Monitor wat er gaande is**
 - De bijlage waarin Initiatieven zijn opgenomen, vormt een goede basis. Het is goed om die analyse te blijven updaten en aanvullen.
 - Het updaten en aanvullen kan bijvoorbeeld door meer (nieuwe) initiatieven te verzamelen over de meegenomen onderwerpen (prestatie maatschappij, sociale media, sociale cohesie en algehele mentale gezondheid) of door initiatieven op andere thema's toe te voegen
- **Analyseer kansen en leemtes**
 - Door het geïnventariseerde overzicht te analyseren, kunnen kansen en leemtes in kaart gebracht worden. Wellicht zijn er veel nieuwe initiatieven die zich allemaal voor eenzelfde thema en/of doel inzetten. Deze zouden verbonden kunnen worden. Wellicht zijn er thema's die geen aandacht krijgen, terwijl ze wel belangrijk worden geacht. Hier kan iets nieuws geïnitieerd worden.
- **Prioriteer een thema en/of doelgroep**
 - Door bovenstaande analyse zijn de mogelijke kansen en leemtes in beeld gebracht. Als dit er één is, dan is de prioritering voor het thema duidelijk. Misschien zijn er meer mogelijke thema's. Bekijk dan waar de meeste energie op zit.
 - Bij het bepalen van de doelgroep is het van belang om te realiseren dat het gesprek aan dient te sluiten bij de diversiteit aan mensen in de maatschappij

De inventarisatie en analyse op bestaande initiatieven in dit vooronderzoek (bijlage 1) kan beschouwd worden als de eerste uitvoering van deze fase A. Zoals op slide 10 is geschetst komen daar twee mogelijke opties uit naar voren:

- het ontwikkelen van een thema aanpak over sociale media, bv “online omgangsvormen”
- Het ontwikkelen van een thema aanpak voor het verbinden en versterken van de initiatieven van de alliantie laagdrempelige inloopmogelijkheden

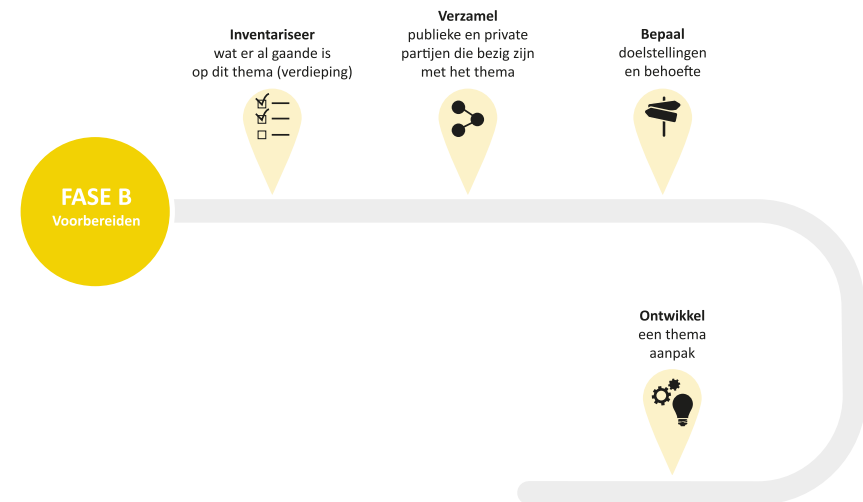
HOE
Aanpak

Fase B - voorbereiden | Samen met publieke en private partijen worden doelen gesteld die aansluiten bij de behoeften in de samenleving en wordt een thema-aanpak uitgewerkt

Hieronder volgen de te zetten stappen in de voorbereiding.

- **Inventariseer wat er al gaande is op dit thema**
 - Uiteraard is er in fase A al een en ander opgehaald. Echter, soms is een verdiepende slag nodig op het thema. Hier worden alle relevante initiatieven op lokaal, regionaal en nationaal niveau verzameld.
- **Verzamel publieke en private partijen die bezig zijn met het thema**
 - De maatschappelijke dialoog wordt idealiter vormgegeven en aangewakkerd door meerdere publieke en private partijen die zich bezig houden met het onderwerp. Zij hebben gezamenlijk veel kennis en een groot bereik
 - Van belang is dat zij betrokken worden bij het bepalen van doelstellingen en het maken van de thema-aanpak
- **Bepaal doelstellingen en behoefte**
 - De doelstelling dient aan te sluiten bij de behoefte die speelt in de samenleving
 - Er kunnen doelen gesteld worden op bijvoorbeeld bereik, effecten op korte termijn, effecten op lange termijn, etc.
- **Ontwikkel een thema-aanpak**
 - Een thema-aanpak bestaat idealiter uit de volgende onderdelen:
 - Beoogde doelstellingen
 - Duidelijkheid over of er ingezet wordt op verbinden/versterken of initiëren. Het is ook beide mogelijk; dan dienen er twee aanpakken uitgewerkt te worden

- Inzicht in welke leefwereld(en) de dialoog moet plaatsvinden
- Een procesplan, inclusief tijdsplanning
- Een overzicht van betrokken stakeholders
- Een overzicht van benodigde financiële middelen
- Een overzicht van benodigde content + taakverdeling
- Een plan voor content creatie
- Een sterk en positief communicatieframe
- Een viertal extra aandachtspunten zijn uitgeschreven op de volgende pagina

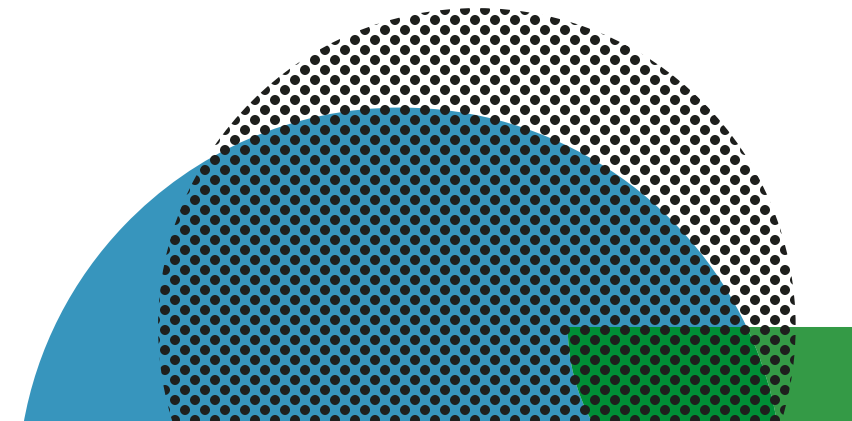
Er is een aantal aandachtspunten voor het organiseren en faciliteren van een maatschappelijke dialoog die onderdeel kunnen zijn van de thema-aanpak

- **Bereiken van doelgroepen** | In deze maatschappelijke dialoog staan de directe fysieke en online leefwereld centraal. Sommige mensen in deze leefwerelden zullen makkelijk te bereiken zijn, sommigen niet. Ga daarom de wijk in om in gesprek te gaan op de lokale markt, in de supermarkt, bij sportevenementen, etc.
- **Creëren van dialogische momenten** | Het is belangrijk om veel dialogische momenten te creëren om met zoveel mogelijk verschillende mensen in gesprek te gaan. Ter illustratie: de dialoog *herstel en vernieuwing na de coronacrisis* van het ministerie van VWS kende 37 bijeenkomsten met burgers in twee maanden tijd.
- **Bieden van handelingsperspectief** | Het organiseren en bieden van handelingsperspectief kan niet in één dialoog en korte tijd gerealiseerd worden. De doorlooptijd van de aanpak zoals geschetst op pagina 20 kan naar verwachting dan ook snel oplopen tot een jaar of langer.
- **Trainen van gespreksfacilitatoren** | Om de gesprekken in de verschillende leefomgevingen goed te kunnen faciliteren, is het van belang dat er voldoende getrainde facilitatoren zijn.

5 richtlijnen voor het voeren van dialoog*:

1. Luister naar elkaar, vraag door
2. Accepteer dat er meerdere perspectieven zijn
3. Ga op zoek naar onderliggende belangen, waarden en behoeften
4. Accepteer emoties
5. Biedt een handelingsperspectief

*Aarts, N. & H. te Molder (2015). Spreek, zwijg, lach, zie, hoor, vraag en verwonder – een inleiding in de dialoog.

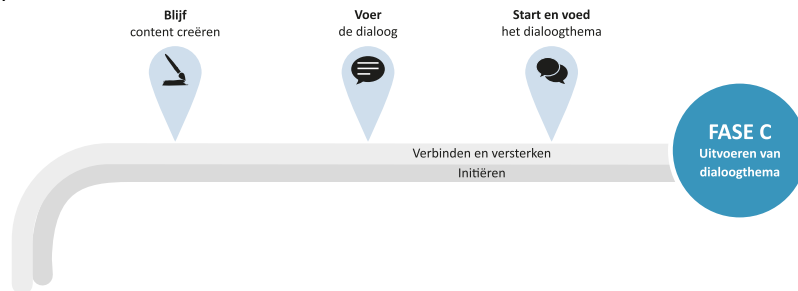

HOE
Aanpak

Face C – Uitvoeren van dialoog | Voor een goede dialoog uitvoering is het belangrijk dat de dialoog gevoed wordt en dat er continu content ontwikkeling plaatsvindt

Hieronder volgen de te zetten stappen bij het uitvoeren van de dialoog. De hiervoor ontwikkelde thema-aanpak (fase B) focust op het verbinden en versterken, of op het initiëren van initiatieven. Hiernaast zijn een aantal te verbinden, versterken en initiëren initiatieven geïllustreerd.

- Start en voed het dialoogthema
 - Dit wordt uitgevoerd volgens het plan van aanpak. De start kan opvallend zijn, bijvoorbeeld door middel van een kick-off event of een tv-commercial via de publieke leefwereld. Dat is niet noodzakelijk; de start kan ook onopvallend verlopen doordat meerdere partijen vanaf dat moment besluiten om op hun manier de dialoog te voeden met gecreëerde content
- Blijf content creëren
 - Om de dialoog te kunnen blijven voeden, is het belangrijk om continu te blijven ontwikkelen. Dit kan gaan over de ontwikkeling van (gespreks)tools, de ontwikkeling van grote dialoogbijeenkomsten tot aan het creëren van een podcast

Ter illustratie

Verbinden van activiteiten van mensen over hetzelfde onderwerp op verschillende plekken, bijvoorbeeld:

- Iedereen die met lesprogramma's bezig is
- Iedereen die iets doet in de wijk/ met inloophuizen oid

Versterken van initiatieven op één plek die daar succesvol zijn, bijvoorbeeld:

- Thrive Amsterdam Mentaal Gezond in andere steden
- Alliantie laagdrempelige inloopmogelijkheden uitbreiden naar landelijk dekkend netwerk
- Utrecht in dialoog in andere steden

Initiëren van activiteiten op onderwerpen/doelgroepen die nog beperkt aan bod komen, bijvoorbeeld:

- Dialoog over sociale media en hoe we daarmee omgaan
- Beter betrekken van jongeren uit o.a. krachtwijken bij initiatieven

HOE
Aanpak

Fase D – Evalueren | In de laatste fase wordt bekeken of doelstellingen behaald zijn en eventueel worden deze herzien

Na uitvoering van de dialoog vindt een evaluatie plaats. Dit is belangrijk om te kunnen bekijken of doelstellingen zijn behaald.

- Verzamel data
 - Gedurende de fase A t/m C is al veel vastgelegd in overzichten, gespreksverslagen, etc. Dit kan zowel kwantitatief als kwalitatief zijn. Deze resultaten dienen verzameld en gebundeld te worden
- Onderzoek de resultaten
 - Hier wordt betekenis gegeven aan de verzamelde en gebundelde resultaten. Tevens worden de resultaten naast de beoogde doelstellingen gehouden.
- Destilleer beleidsacties en mogelijk ander handelingsperspectief
 - De resultaten kunnen richting geven voor bepaalde beleidsacties of benodigd handelingsperspectief.
 - Indien dit het geval is, wordt dit teruggekoppeld aan de partijen die hier actie op kunnen ondernemen

- Herzie de doelstellingen indien nodig
 - Wellicht zijn doelstellingen niet behaald of is de behoefte rondom het thema veranderd. Doelstellingen kunnen dan aanpast worden en de dialoog wordt verder voortgezet
- Start met een nieuw thema bij fase A
 - Als doelstellingen zijn behaald, kan dialoog ontwikkeld worden rondom een ander thema.
 - Dit kan ook parallel aan elkaar lopen; er kan aan meerdere thema's tegelijk gewerkt worden

SAMEN- VATTING

Samenvattende opdrachtformulering voor een maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen

Organiseer een maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen in de huidige maatschappij met als doel:

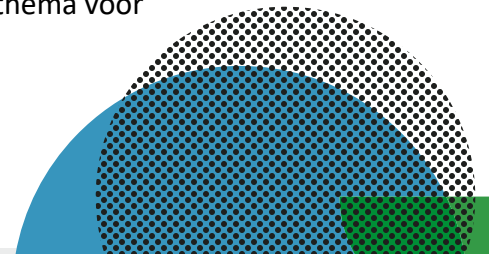
- Het schetsen van een toekomstperspectief voor jongeren en hun ouders dat aansluit bij de veranderende behoeften en waarden van mensen in de samenleving
- Het creëren van gezamenlijk inzicht in belemmeringen bij het opgroeien in de huidige maatschappij, de oorzaken daarvan en mogelijke oplossingen in de context van dat toekomstperspectief
- Het vertalen van relevante thema's die hieruit voortvloeien naar collectieve ambities, (beleids-)acties en kortere termijn handelingsperspectief om met deze problemen om te kunnen gaan

Stap 1: Richt de geschetste faciliterende infrastructuur in, zoals beschreven op pagina 14-18

Stap 2: Doorloop met de onderdelen in deze infrastructuur de cyclische aanpak zoals beschreven op pagina 19 t/m 24 vanaf fase B voor het thema 'online omgangsvormen (sociale media) of 'opgroeimaatjes', op een zodanige wijze dat

- De dialoog primair gevoerd wordt in de directe (fysieke en online) leefomgeving van jongeren en hun opvoeders op een inclusieve manier
- De dialoog daarnaast gevoerd wordt in de beleids- en regelomgeving en de publieke omgeving zodat ze op basis van wat er speelt in de directe leefomgeving kunnen anticiperen en (handelings-)perspectief kunnen bieden
- Bestaande en succesvolle initiatieven verbonden, versterkt en indien zinvol versneld worden
- Activiteiten voor onderbelichte doelgroepen geïnitieerd worden

Stap 3: Start ondertussen een nieuwe 'loop' zoals beschreven op pagina 19 t/m 24 vanaf fase A, om een volgend geschikt thema voor de maatschappelijke dialoog te selecteren

BIJLAGEN

Bijlage 1
Dialogothema's**Relevante thema's in relatie tot het opgroeien van jongeren in de huidige samenleving**

In deze maatschappelijke dialoog staan de behoeften, waarden en het gedeelde toekomstperspectief van jongeren en ouders centraal. Daarbij gaat de voorkeur uit naar thema's die door jongeren en opvoeders genoemd worden als oorzaken van gevoelens van bijvoorbeeld angst, stress en eenzaamheid. Zowel uit onderzoek, eerdere bijeenkomsten als tijdens bijeenkomsten in dit onderzoek is een aantal steeds terugkerende thema's te herkennen*:

- **Prestatiegerichte maatschappij**
 - In de prestatie maatschappij leggen mensen een grote druk op zichzelf en dat kan nadelige gevolgen hebben
- **Omgang sociale media**
 - Hoewel jongeren sociale media minder als een probleem lijken te ervaren, is de invloed enorm en wordt de vraag hoe we daar als samenleving mee omgaan steeds belangrijker
- **Onzeker toekomstperspectief**
 - Er zijn verschillende ontwikkelingen rondom de woningmarkt, de energietransitie, het klimaat, etc. waardoor jongeren hun toekomst als onzeker ervaren
- **Individualisering**
 - Het omgaan met problemen rond opgroeien wordt niet meer als verantwoordelijkheid van de gemeenschap gezien
- **Medicalisering van problemen**
 - Door gedragspatronen of leerproblemen krijgen jongeren snel een 'label'

**Deze dialogothema's staan in willekeurige volgorde en geven de huidige inzichten weer.*

Bijlage 2
Initiatieven**Voortbouwen op hetgeen al bestaat: Samenvatting van de analyse van lopende initiatieven**

Een maatschappelijke dialoog staat nooit op zichzelf. Het is dan ook van belang dat zij voortbouwt op alles wat er al speelt en bestaande initiatieven versnelt of versterkt. Er gebeurt al veel op lokaal, regionaal en nationaal niveau op het gebied van mentale gezondheid, opgroeien en opvoeden van jeugdigen. Om inzicht te verkrijgen in de lopende initiatieven met betrekking tot mentale gezondheid, is een analyse uitgevoerd. Bovendien zijn diverse afgeronde en voortdurende (maatschappelijke) dialogen geïnventariseerd, om de daaruit geleerde lessen te benutten bij het vormgeven van deze dialoog.

De volgende pagina's geven een (niet limitatief) overzicht van initiatieven die versterkt of versneld kunnen worden als onderdeel van de maatschappelijke dialoog. Bovendien kunnen we van deze initiatieven leren bij het vormgeven van de maatschappelijke dialoog over het opgroeien van jeugdigen.

Initiatieven opgenomen in dit overzicht hebben de volgende kenmerken:

- 'Dialoog' is een onderdeel van de werkwijze/aanpak van deze initiatieven
- De initiatieven richten zich op mentale gezondheid van jeugdigen en onderwerpen die hiermee samenhangen
- en/of de initiatieven zijn gepositioneerd als (maatschappelijke) dialoog

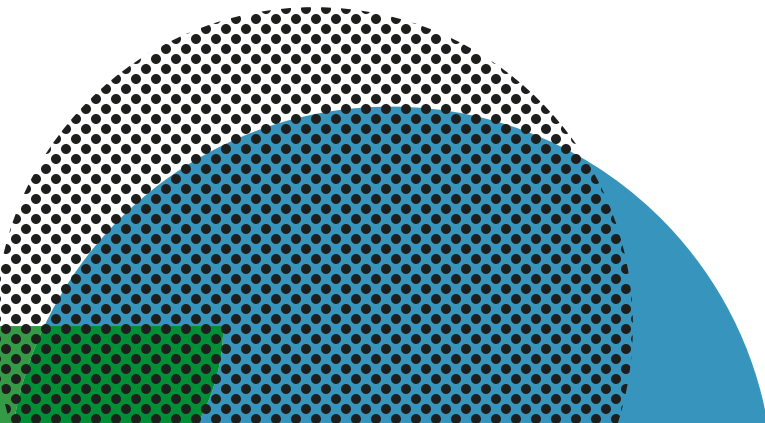
Bijlage 2
Initiatieven**Voortbouwen op hetgeen al bestaat: Samenvatting van de analyse van lopende initiatieven****Maatschappelijke dialogen**

Afgelopen decennia zijn op verschillende onderwerpen maatschappelijke dialogen gevoerd. Vaak kende een dialoogtraject onderstaande kenmerken:

- Op verschillende plaatsen: in het buurthuis, aan bestuurstafels en binnen de overheid/politiek
- Breed gevoerd: met burgers, professionals, wetenschappers, politiek, maatschappelijke organisaties, bedrijven en denkers
- Meerdere bijeenkomsten gedurende langere tijd
- Een gekaderd onderwerp, op basis van subthema's of subvragen
- Afronding van het traject met aanbevelingen voor betrokken partijen

Leerlessen uit deze dialogen

- Het voeren van de dialoog leidt tot nieuwe inzichten en eigenaarschap met betrekking tot het onderwerp door de deelnemers
- Het is van belang om rekening te houden met de context waarin de dialoog plaatsvindt
- Gespreksleiders worden ingezet om een eerlijk en prettig gesprek te faciliteren
- Er wordt vaak apart met verschillende doelgroepen gesproken, waarbij een verschillende opzet wordt gebruikt voor elke doelgroep
- Het effect van een dialoog is vaak niet gerapporteerd. Dit kan te wijten zijn aan de uitdagingen bij het meten of toekennen van het effect of het ontbreken van opvolging op langere termijn
- Ten tijde van de coronacrisis hebben een aantal digitale dialogen plaatsgevonden. Vaak brachten deze digitale dialoogtafels minder dan voor ogen was

Initiatieven

Er zijn talrijke initiatieven op het gebied van informele/laagdrempelige hulpverlening, campagnes, spel- en lesmateriaal, platforms en community-building. Veel terugkerende onderwerpen zijn:

- Het normaliseren van mentale klachten en het gesprek daarover
- Weerbaarheid, veerkracht en zelfredzaamheid
- Het benutten of faciliteren van een netwerk
- Preventieve, vroegtijdige hulp
- Bewustwording van factoren die mentale gezondheid kunnen beïnvloeden

We zien dat veel initiatieven gericht zijn op jongeren. Echter, ondanks de prominente rol van de online wereld in het leven van jongeren en de hoeveelheid onderzoek op dit gebied (b.v. door Awesome Science) zijn weinig dialoog-initiatieven gericht op het onderwerp sociale media. Betreft de reikwijdte van de initiatieven is een groot deel van de initiatieven gericht op nationaal niveau.

Voorbeelden initiatieven | Campagnes

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte			
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal	
Campagnes															
European Mental Health Week 2022 van European Youth Forum, Mental Health Europe link	Bewustzijn vergroten over het belang van een positieve mentale gezondheid in ons dagelijks leven	<ul style="list-style-type: none"> Sociale media campagne middels een toolkit The Mental Health Europe's 'Short Guide for Young Adults on Mental Health' 													
'Hey, het is oké' van Ministerie van VWS link	Verlagen van de drempel om het gesprek aan te gaan met mensen met psychische klachten en op een fijne manier over psychische klachten te praten	<ul style="list-style-type: none"> Bieden van (gespreks)tips Bieden van kennis en feiten Overzicht van hulp Tv en radio commercials 													
'Gun kinderen hun eigen label' van Media Rakkers link	Pleit ervoor dat alle kinderen en jongeren de aanpak krijgen die ze nodig hebben in plaats van een label dat laat zien wat ze 'mankeren'	<ul style="list-style-type: none"> Website met informatie en ondersteuning Boek 'gun kinderen hun eigen label' 													
Campagne met influencers door MIND Us (in ontwikkeling)	Bespreekbaar maken van mentale gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> Influencers hun stem laten horen Cursus goed luisteren Handvaten voor influencers om te reageren op DMs 													

Voorbeelden initiatieven | Spel- en lesmateriaal

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte		
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal
Spel- en lesmateriaal														
Verschillende projecten mentale gezondheid (Rap Mee, Open Kaart, Yuno) van Garage 2020 link	Ontwerpt oplossingen voor concrete problemen die kinderen, jongeren en hun omgeving ervaren	<ul style="list-style-type: none"> Verschillende spelvormen om mentale gezondheid bespreekbaar te maken en mensen weerbaarder te maken 												
Je Brein de Baas?! van NCJ Link	Jongeren begrijpen zichzelf én anderen beter en krijgen meer grip op stress	<ul style="list-style-type: none"> Lespakket dat bestaat uit drie lessen om de mentale gezondheid van leerlingen op het VGO te versterken 											Docenten	
Trainingen en programma's van 3310 life school for millennials link	Streeft ernaar om je te voorzien van overlevingsvaardigheden en om je nog gewelddiger te maken in 'leven'	<ul style="list-style-type: none"> Trainingen Programma's 										Millenials		
Spel 'You Are Not The Only One' van Vertellis link	Communicatie barrières tussen tieners, ouders en docenten doorbreken	<ul style="list-style-type: none"> Spel gemaakt in samenwerking met tieners, psychologen en leraren voor mensen vanaf 12 jaar 											Docenten	
'Ikbenoffline.nl' van Media Rakkers link	Mensen bewust maken van de manier waarop zij met Sociale Media omgaan	<ul style="list-style-type: none"> Ganzenbord spel dat met 6 mensen te spelen is en voor meerder leeftijdsgroepen 												

Voorbeelden initiatieven | Spel- en lesmateriaal

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte		
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal
Spel- en lesmateriaal														
Spel 'Charge your brainzz' van Chrono@Work en de Hersenstichting link	Informeren over het belang van slaap voor gezonde hersenen en jongeren stimuleren hun eigen slaappgedrag te verbeteren	<ul style="list-style-type: none"> Lespakket over slaap Sluit aan bij leerjaar 2 van onderbouw vmbo-t, havo en vwo 												
Praatplaat 'Klaar voor de Toekomst' van NCJ link	Met verschillende partners over mentale gezondheid bij jongeren in gesprek gaan	<ul style="list-style-type: none"> Praatplaat 												
TABOEIEND van Stichting Durf te Vragen link	Taboe doorbreken rondom mentale klachten	<ul style="list-style-type: none"> Podcast Schoolbezoeken 												
Changemaker academy van NJR	Jongeren de handvaten bieden om zelf het verschil te maken	<ul style="list-style-type: none"> Trainingen op spreken met impact, succesvol besturen en coachen 												
Lesprogramma's versterken door MIND Us (in ontwikkeling)	Lesprogramma's en het Gezonde School aanbod versterken en aanjagen	<ul style="list-style-type: none"> Vindbaarheid en keuzes van de programma's vergroten Urgentie benadrukken Verbeteren van efficiëntie van het huidige aanbod Vertalen naar een structurele leswijze voor mentale gezondheid 												

Voorbeelden initiatieven | Informele/laagdrempelige hulp

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte		
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal
Informele/laagdrempelige hulp														
Podcast van Collectief informele steun kind & gezin link	Op zoek naar het eerlijke verhaal achter de opmars van informele steun door vrijwilligers	<ul style="list-style-type: none"> 4-delige podcast serie Naast de podcastserie heeft het collectief een wegwijzer waarin zij beschrijven hoe ze mensen in wijken informele steun bieden via vier organisaties 										Gemeenten		
Inloopmogelijkheden van Alliantie laagdrempelige inloopmogelijkheden mentale gezondheid jongeren link	Landelijke dekking realiseren met laagdrempelige inloopmogelijkheden waar jongeren hun mentale gezondheid kunnen versterken	<ul style="list-style-type: none"> Jongeren kunnen zonder afspraak, verwijzing of indicatie, gratis en in vertrouwen binnenlopen Ze vinden er een luisterend oor en alleen of met elkaar kunnen ze werken aan hun ontwikkeling en het versterken van hun mentale gezondheid 												
Wijkgericht werken rond jonge kinderen van Hogeschool Viaa link	Het gewone leven van ouders met jonge kinderen versterken zodat kinderen zich positief ontwikkelen en het verbeteren van de samenwerking tussen ouders onderling en met relevante professionele partijen	<ul style="list-style-type: none"> In drie wijken in Zwolle een leergemeenschap vormen Met een breder netwerk van ouders en professionals in die wijk een activiteit uitbouwen die aansluit primair op de wensen van ouders van jonge kinderen 												

Voorbeelden initiatieven | Informele/laagdrempelige hulp

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte		
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal
Informele/laagdrempelige hulp														
Tejohuizen link	Laagdrempelige en bereikbare professionele hulp om jongeren wanneer nodig in hun kracht te zetten	<ul style="list-style-type: none"> Inloopmogelijkheid voor jongeren Telefonische hulp 												
Jongeren Hulp Online van Alles is Gezondheid link	Vertrouwde plek creëren waar jongeren op een laagdrempelige manier toegang tot hebben	<ul style="list-style-type: none"> Video's Online informatie Online hulplijnen 												
De Shit Show door Aventus link	Studenten wegwijs maken of in contact brengen met het bestaande netwerk van ondersteuning binnen en buiten de school	<ul style="list-style-type: none"> Laagdrempelige plek om problematiek te delen, zowel in de school als online (via een contactformulier), zonder dat het gelijk opgelost hoeft te worden 												
Social Hub door Deltion College link	Preventieve hulp aan studenten	<ul style="list-style-type: none"> Laagdrempelig ontmoeten van andere studenten en professionals op een centrale plek op school 												

Voorbeelden initiatieven | Platforms

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte				
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal		
Platforms																
Samen Sterk zonder Stigma link	Destigmatiseren en van mentale klachten	<ul style="list-style-type: none"> Formulering aanpak stigma's Praktische tools voor destigmatiseren, zoals handreikingen, communicatiemiddelen en e-learning Podcasts 														
Stichting Out of The Box TV link	Het bevorderen van openheid en acceptatie rondom het bespreken van psychische gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> Produceren en publiceren van content dat normalisering en persoonlijk herstel van mentale problematiek bevordert 														
Stichting Grip op je Dip link	Vroegtijdig ingrijpen bij mentale klachten	<ul style="list-style-type: none"> Online cursussen Mailcontact met deskundigen Zelftests Informatie over mentale klachten 														
Online hub van MIND Us (in ontwikkeling)	Jongeren helpen aan kennis en vaardigheden over mentale gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> Kennis d.m.v. filmpjes en uitleg Trainingen gericht op veerkracht Gesprek en advies van leeftijdsgenoten 														

Voorbeelden initiatieven | Platforms

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte		
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal
Platforms														
MIND Young en MIND Young Academy van MIND	Jongeren psychisch krachtiger maken door hen te informeren, inspireren, motiveren en ondersteunen	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie, nieuws en tips via website, YouTube en Instagram • Verschillende campagnes en projecten, zoals MIND Young Academy wat scholen bezoekt met ervaringsdeskundigen 												
Mind masters link	Het bevorderen van het zelfbewustzijn van jongeren met betrekking tot hun eigen situatie en het versterken van hun vermogen om, indien nodig, passende hulp te zoeken.	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie over mentale gezondheid via hun website • Coaching via Whatsapp en e-mail • Cursussen gericht op preventie 												

Voorbeelden initiatieven | Community building

Initiatief	Doel	Aanpak	Onderwerp				Doelgroep					Reikwijdte		
			Prestatie- maatschappij	Sociale media	Verbinding/ sociale cohesie	Algehele mentale gezondheid	Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal
Community building														
Thrive A'dam mentaal gezond link	Bevorderen mentale gezondheid en veerkracht	<ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning via Whatsapp Walk-in mogelijkheden Telefonische hulp Zelfhulp tools 												
Triple Threat link	Positieve omgeving vormen voor jongeren en zelfredzaamheid vergroten	<ul style="list-style-type: none"> Organiseren van activiteiten omtrent cultuur, sport Bouwen van jongencommunities Lifestyle Centre (huiskamer) Inloop voor jongerensteun Opleiden van jongeren tot rolmodellen voor andere jongeren 												
GEM VeranderAteliers van Stichting De Nieuwe GGZ link	Ontwerpen van een open gesprek en domein overstijgende samenwerkingen om de context van iemands psychisch lijden te begrijpen	<ul style="list-style-type: none"> Bijeenkomsten met deelnemers uit verschillende domeinen 										Beleids- makers		
De vreedzame wijk/school van Stichting Vreedzaam	Pedagogische samenhang in de wijk	<ul style="list-style-type: none"> Informereren door app, webinar, e-learning, trainingen, gastlessen podcast, toolkits en informatiekaarten Inspireren door bijeenkomsten Verankering van principes in (pedagogisch) beleid 												

Voorbeelden initiatieven | (Maatschappelijke) Dialogen

Initiatief	Doel	Aanpak	Effect	Doelgroep					Reikwijdte			
				Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal	
(Maatschappelijke) Dialogen												
Voor goed sterven (laatste levensfase) in opdracht van het ministerie van VWS link	Ophalen opvattingen laatste levensfase, neerleggen kwalitatief beeld voor politieke discussie, onderstrepen van belang en verder brengen van het gesprek over de laatste levensfase	<ul style="list-style-type: none"> • Meerdere gesprekken • Kleine setting • Spelregels en onafhankelijke gespreksleiders • Huiskamergesprekken in kleine kringen, buurtgesprekken om te verdiepen • Evaluatie na elke gespreksronde • Bericht staatssecretaris op sociale media, gevolgd door zelfstandige berichtgeving media • Gesprek met geïnteresseerden 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe inzichten bij de deelnemers • Aanbevelingsbrief van minister naar de Tweede Kamer • Aansluitende podcast 									
DNA-dialoog. Zo denken Nederlanders over het aanpassen van embryo-materiaal van Rathenau Instituut ism partners van de DNA-dialoog link	Het faciliteren van een proces van collectieve meningsvorming, waarin diverse (groepen) mensen betrokken worden om hun zorgen, vragen, perspectieven en overwegingen te delen over de aanvaardbaarheid van het aanpassen van embryo DNA	<ul style="list-style-type: none"> • 27 gesprekken • Op verschillende schaal: grote evenementen en intieme gesprekken • In verschillende groepen: algemeen publiek, jeugdigen, ouderen, laaggeletterden, mensen met een migratieachtergrond, professionals • Gespreksleiders • Betrekken verwante thema's • Combineren verschillende methoden en materialen • Opstellen witboek (afspraken terminologie, definities, belangrijke woorden) en plan van aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemers hebben een algemene mening en argumentatie op het onderwerp kunnen formuleren, met nuances of afwegingen voor sommige onderwerpen • Zes aanbevelingen voor beleidsmakers, om daarmee gewogen besluiten en beleidsvorming over het aanpassen van DNA van menselijke embryo's mogelijk te maken • Begin 2022 is de Embryowet aangepast, zodat deze aansluit bij de huidige technologische ontwikkelingen 									
Utrecht in dialoog. link	Utrecht in Dialoog schept ruimte voor dialoog in de stad om lastige en complexe vraagstukken bespreekbaar en hanteerbaar te maken.	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteert met meer dan 100 partners dialoog op zo'n 50 plekken in alle wijken van de stad, in buurten, zorg en onderwijs, met nieuwkomers, jongeren, kinderen en senioren • inclusieve dialoogactiviteiten ontwerpen, organiseren en faciliteren in co-creatie • het trainen van dialoogbegeleiders • bekendheid geven aan dialoogactiviteiten • samenwerkingsverbanden, initiatieven en organisaties adviseren, begeleiden en faciliteren bij het in dialoog vormgeven van maatschappelijke verandering 	Utrecht in dialoog is al meer dan 10 jaar actief. In 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Gesproken met 880 utrechters - 41 wijkdialogen - 318 mensen volgden trainingen en workshops - 9 gezonde dialogen, 7 interculturele dialogen, 10 dialogen over inclusie, 4 wereldse vieringen 					Zorg en onderwijs				

Voorbeelden initiatieven | (Maatschappelijke) Dialogen

Initiatief	Doel	Aanpak	Effect	Doelgroep					Reikwijdte			
				Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal	
(Maatschappelijke) Dialogen												
Dragerschap van erfelijke aandoeningen van het ministerie van VWS link	In hoeverre is de wens om dragerschap van een ziekte uit te sluiten een aanvaardbare grond voor het gebruik van embryoselectie, en welke randvoorwaarden zouden in dat geval gesteld moeten worden?	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoog met inhoudelijke experts: inhoudelijke vraagstuk verdiepen en aanscherpen aan dialoogtafels. • Dialoog met algemeen publiek: waarden, perspectieven, argumenten en wegen ophalen. Enquête gevolgd door dialoogtafels. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het voeren van een brede dialoog over een onderwerp waarmee een groot deel van de maatschappij niet in aanraking komt is een uitdaging. Desondanks heeft vrijwel iedereen een mening • Vraagstuk bestaat uit meerdere diepgaande dilemma's, waardoor antwoorden hoofdvraag bemoeilijkt wordt • Aanbeveling voor dialoogvoering: zorg voor gezamenlijke taal in de gesprekken • <i>VVD en D66 willen Embryowet wijzigen in context van dragerschap genetische ziekten, debat "hoe ver willen/mogen we gaan" gaat door (eind 2022)</i> 					Ervaringsdeskundigen, artsen, genети, filosofen				
Herstel en vernieuwing na de coronacrisis van De Rijksoverheid link	Ideeën verzamelen over hoe Nederland veranderd, vernieuwt en versterkt na de coronacrisis	<ul style="list-style-type: none"> • 80 gesprekken onder leiding van gespreksleiders • Verschillende gesprekken met verschillende groepen: burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven, en wetenschappers en denkers • Omtrent vastgestelde brede thema's, aan de hand van vragen 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbevelingsbrief van minister naar de Tweede Kamer 					Maatschappelijke organisaties, bedrijven, wetenschappers				
Dialoog Sociaal Domein van Gemeente Krimpenerwaard link	Op basis van de kwaliteitsmonitor onderzoeken welke ontwikkelingen de meeste aandacht trekken in het sociaal domein van deze gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenteraad en maatschappelijke partners • Per thema het gesprek gevoerd • Jaarlijkse gesprekken 	<ul style="list-style-type: none"> • Raad is geïnformeerd over uitkomsten en zou dat mee kunnen nemen in beleidskader sociaal domein (maar of er iets mee is gedaan, kan ik niet vinden) 					Gemeenteraad				
Vleuten versterkt van Garage2020 link	Op zoek gaan naar hoe prestatiedruk zich manifesteert in de wijk	<ul style="list-style-type: none"> • Visie en scope bepaald d.m.v. een sessie met ouders en professionals • Bestaande initiatieven ophalen, interviews en focusgroepen met actoren, bijeenkomst met ouders, lespakket voor groep 7-8 en klas 1-2 	<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke probleemformulering: wat, wie, waar, wanneer • Behoeften en problemen van actoren verhelderd • Inzichten over het systeem 									

Voorbeelden initiatieven | (Maatschappelijke) Dialogen

Initiatief	Doel	Aanpak	Effect	Doelgroep					Reikwijdte			
				Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal	
(Maatschappelijke) Dialogen												
Samen Aan Zet van de Gemeente Nijkerk link	Met bewoners in gesprek gaan over onderwerpen in de samenleving en om inwoners, bedrijven en organisaties ruimte te geven voor innovatie en participatie	<ul style="list-style-type: none"> Verschillende thema's met subthema's Met verschillende groepen die betrokken zijn bij het thema Onder leiding van procesbegeleiders 	<ul style="list-style-type: none"> Voorstellen geformuleerd n.a.v. resultaten dialogen "De Raad concludeert dat de voorstellen uit het dialoog vooruitlopen op noodzakelijke integrale afweging, maar organiseert netwerkbijeenkomsten voor dialoogdeelnemers en er zijn extra subsidies/incidentele middelen beschikbaar gesteld voor activiteiten die niet afhankelijk zijn van integrale afweging" 					Bedrijven, maatschappelijke organisaties				
Optimaal digitaal door de Nationale DenkTank link	Ideeen verzamelen over hoe we een digitale samenleving realiseren die gezond, weerbaar, inclusief en eerlijk is	<ul style="list-style-type: none"> Verschillende thema's Aan de hand van deelvragen Door een selecte groep academici 	<ul style="list-style-type: none"> Initiatieven en programma's opgesteld, zoals: Nationaal coördinator digitale zorg, Vinger van het Scherm en digitale hulp 					Academici				
Onderwijs 2032 door het ministerie van OCW link	Tot een visie komen op de kennis en vaardigheden die leerlingen moeten opdoen met oog op (toekomstige) ontwikkelingen in de samenleving	<ul style="list-style-type: none"> Aan de hand van vier hoofdvragen Verschillende groepen betrokken bij het thema gingen met elkaar in gesprek Aansluiten bij bestaande initiatieven 	<ul style="list-style-type: none"> Gevoel van eigenaarschap van de vraagstelling groeide tijdens de dialoog voor de deelnemers Staatssecretaris kondigde vervolgt raak aan. Het advies bleek minder breed gedragen dan beoogd. Kritiek onderwijsveld, zij waren onvoldoende betrokken en er was onvoldoende tijd om mee te denken aan de denkrichting van de dialoog Na een tweede Kamerdebat konden een deel van de belanghebbenden niet instemmen met de koers van de staatssecretaris voor het vervolgproces Onderwijscoöperatie deed een nieuw voorstel voor het vervolgt raak. Leidde tot grotere betrokkenheid leraren in herijking onderwijscurriculum Vervolgstap: verdieping van de inhoud van het curriculum met experts 									
Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld van het ministerie van OCW en SZW (in ontwikkeling) link	Voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld en een samenleving waar iedereen zich veilig voelt.	<ul style="list-style-type: none"> Inzet van de regeringscommissaris: aanjager en ondersteuner van het maatschappelijke gesprek 										

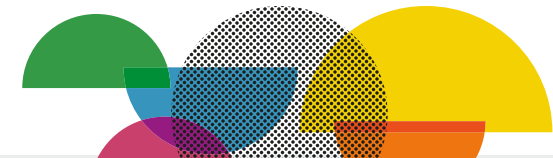
Voorbeelden initiatieven | (Maatschappelijke) Dialogen

Initiatief	Doel	Aanpak	Effect	Doelgroep					Reikwijdte			
				Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal	
(Maatschappelijke) Dialogen												
Klimaattransitie van Het Nationaal Klimaat Platform <i>(in ontwikkeling)</i> link	Dialogo en reflectie over het klimaatbeleid	<ul style="list-style-type: none"> Versnellingstafel: gesprek met ervaringsdeskundigen op het thema, op uitnodiging Gesprek met burgers 	<i>In ontwikkeling</i>					Maatschappelijke instellingen, bedrijven				
Digitalisering/kunstmatige intelligentie van het ministerie van BZK <i>(in ontwikkeling)</i> link	Voeden van het beleid, het uitwisselen van kennis en ervaring, en het creëren van bewustzijn en maatschappelijk draagvlak op het gebied van digitalisering en kunstmatige intelligentie	<ul style="list-style-type: none"> Burgers: fysieke bijeenkomsten burgerpanels, via digitale platforms en met andere aansprekende middelen en kanalen Technologie, overheden, wetenschap en maatschappelijk middenveld: bijeenkomsten, gespreksvoering en publiceren van voorbeelden, interviews en verhalen 	<i>In ontwikkeling</i>					Bedrijven, overheid, wetenschap, maatschappelijk middenveld				
Nanotechnologie van Universiteit Twente link	Technologische ontwikkelingen gaan gepaard met nieuwe vragen omtrent veiligheid, privacy en mensverbetering	<ul style="list-style-type: none"> Nationaal debat met open agenda Eerste gedachteswisseling tussen onderzoekers en functionarissen van overheid en bedrijfsleven met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en geïnteresseerde burgers over hun belangen, waarden en visies op nanotechnologie 						Bedrijven, experts, maatschappelijke instellingen				
De wolf in Nederland van IFAW link <i>(verkenning maatschappelijk dialoog)</i>	Standpunten en belangen weergegeven van verschillende belanghebbenden in Nederland, stimuleren van maatschappelijk dialoog en het vormen van een uniforme visie op de toekomst van wolven in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> Diepte-interview belanghebbende organisaties → leveren informatie over onderwerpen voor een dialoog, 13 thema's geformuleerd, in vier dialoogtafels (tijd: korte en lange termijn en inhoud) 	<ul style="list-style-type: none"> Conclusie dat er ruimte is voor een dialoog over de toekomst van de wolf in Nederland. Advies is het dialoogproces te starten. 					Natuur-, landbouw- en dierorganisaties, overheid				

Voorbeelden initiatieven | (Maatschappelijke) Dialogen

Initiatief	Doel	Aanpak	Effect	Doelgroep					Reikwijdte			
				Professionals	Burgers algemeen	Ouders	Jeugdigen	Andere doelgroep, namelijk:	Lokaal	Regionaal	Nationaal	
(Maatschappelijke) Dialogen												
Dialog MIND Us & Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF) <i>(in ontwikkeling)</i>	Het gesprek aangaan met jongeren over de huidige norm in de samenleving met betrekking tot prestatiedruk en formuleren van wat de gewenste norm zou moeten zijn	<ul style="list-style-type: none"> Het opstellen van aanbevelingen voor onderwijsinstellingen om met dit thema aan de slag te gaan en de vertaalslag naar de praktijk te maken 	<i>In ontwikkeling</i>									
Prestatiedruk en normalisering van Gemeente Utrecht	Meer zicht op en bewustwording factoren die prestatiedruk beïnvloeden, gezamenlijkheid creëren in het vraagstuk prestatiedruk, onnodig problematiseren van gedrag dat buiten de norm valt en benutten van steun vanuit informele sfeer. En gzaamenlijk terugsturen op onnodige normen/zaken die druk op ouders/kinderen vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> In gesprek met ouders, jongeren en partners In cocreatie concrete ideeën oppakken Verbinden van inzet in de stad en agenderen van oplossingsrichtingen 						Partners				
EU Jeugd dialoog van het European Youth Forum link en link	Halfjaarlijkse dialoog tussen jeugd(organisaties) en beleidsmaker/besluitnemers in de EU. Zij geven aanbevelingen op thema's binnen het domein jeugd. Het doel is dat jeugdbeleid ontwikkelen op zowel Europees, nationaal en lokaal niveau <i>met</i> jongeren wordt ontwikkeld.	<ul style="list-style-type: none"> Halfjaarlijkse bijeenkomst Op basis van een bepaald thema Consultaties met verschillende groepen jongeren Enquêtes uitzetten bij jongeren Jongerenvertegenwoordigers geven gastlessen op scholen 	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van Europese jongerendoelen 					Beleidsmakers, bestuurders				
Project 'Doen we nog wel normaal?!' van Windesheim	Antwoord zoeken op verschillende deelvragen op de hoofdvraag: 'doen we nog wel normaal?'	<ul style="list-style-type: none"> 9 bijeenkomsten In gesprek aan de hand van verschillende kenniskaarten met vragen 										

Noelle Aarts (Radboud Universiteit) | **Gieke Buur** (VNG) | **Bouchra Dibi** (Bureau Krachtwijken) | **Rutger Hageraats** (NJI) | **Sanne de Kreij** (GGD IJsselland) | **Joli Luijx** (Vereniging Balans) | **Catharina van der Meer** (NJR) | **Wico Mulder** (Alles is gezondheid) | **Geertjan Overbeek** (UvA) | **Shane Pattipeilohy** (jongerenpanel MIND US) | **Petra Pronk** (Vereniging Balans) | **Anneke Risselade** (PO-raad) | **Floortje Scheepers** (UMC Utrecht) | **Suzanne Verdoold** (Gemeente Utrecht) | **Annemiek van Vliet** (Stichting Vreedzaam) | **Hanneke Visser** (RINO Amsterdam) | **Frederieke Vriends** (MIND US) | **Jelrik Westra** (NJR) | **Bert Wienen** (Hogeschool Windesheim)

bebright
accelerating innovation

Jaarbeursplein 6 (Beatrixgebouw)
3521 AL Utrecht
Nederland
Website: www.bebright.eu
E-mail: info@bebright.eu
Telefoon: +31 30 88 87 927

Lead the future!
Be Bright!

Maurits Verweij
maurits.verweij@bebright.eu
+31(0) 6 10 03 17 60

Dagna Lek
Dagna.lek@bebright.eu
+31(0) 6 43 40 81 85

